

Projekt

z dnia

zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY CZERNICA**

z dnia

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernica na 2022 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) i art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2020r. poz. 2050 z późniejszymi zmianami) uchwala się co następuje:

§1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernica na rok 2022 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się wójtowi gminy.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2022 r.

ADWOKAT
Monika Sierogiel-Polcowa

Załącznik
do uchwały Nr
Rady Gminy Czernica
z dnia

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII W GMINIE CZERNICA
NA 2022 ROK**

Czernica, październik 2021

I. Wprowadzenie

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką, rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz narkomanii, a także realizację lokalnej międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ich realizacja prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalonego corocznie przez radę gminy.

Zadaniem Programu jest zapobieganie powstawaniu problemów nowych z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków, zmniejszenie rozmiarów tych, które aktualnie występują, zwiększenie zasobów niezbędnych do pokonywania problemów już istniejących oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu. Alkoholizm i narkomania są chorobami społecznymi i jak każde inne choroby wymagają leczenia. Proces ten jest długotrwały, wymagający wiele wysiłku i wytrwałości nie tylko od osób uzależnionych, ale także od osób je otaczających i instytucji zajmujących się problematyką uzależnień i profilaktyką.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2022 rok określa sposób wykonania zadań własnych gminy wynikających z zapisu ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Obszary wskazane w ustawach będą realizowane w takim zakresie, w jakim jest to możliwe ze względu na środki posiadane w budżecie oraz lokalne potrzeby i inne zasoby.

Program charakteryzuje się wielopłaszczyznowym podejściem do kwestii profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a kierunki działań w nim określone stanowią rozwinięcie i kontynuację wypracowanych strategii podejmowanych w latach poprzednich.

II. Podstawy prawne programu

Program jest integralną częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2025 w Gminie Czernica i jest zgodny z przesłankami:

- 1) ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2021r. poz. 1119),
- 2) ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U. z 2020r. poz. 2050 ze zm.),
- 3) ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2021r. poz.1249),
- 4) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2020r. poz.821 ze zm.),

- 5) ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2020r., poz. 1876 ze zm.),
- 6) Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Czernica na lata 2021-2024.

III. Diagnoza problemów uzależnień na terenie Gminy Czernica

Zespół uzależnienia od alkoholu jest schorzeniem chronicznym, postępującym i potencjalnie śmiertelnym. W świetle nowoczesnej wiedzy uzależnienie od alkoholu jest chorobą wieloczynnikową, bio-psycho-społeczną, uszkadzającą funkcjonowanie człowieka w sferze somatycznej, psychologicznej, społecznej i duchowej. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Na podstawie raportów z badań szacuje się, że w Polsce jest około 800 tys. osób uzależnionych od alkoholu tj. około 2% populacji, zaś pijących szkodliwie od 2-2,5 mln osób. Większość ludzi spożywających alkohol robi to w sposób rozsądny i powściągliwy, jednak pewna część ludzi nadużywa alkoholu, co powoduje w sposób nieuchronny dużą ilość szkód i zagrożeń dla nich i dla osób z otoczenia. Występują one we wszystkich społeczeństwach. Wielkość tych szkód jest związana z rozmiarami i stylem spożywania napojów alkoholowych, ale zależy również od skuteczności i zasięgu działań profilaktycznych i naprawczych. Szkody powodowane przez alkoholizm, jak i ryzykowne oraz szkodliwe spożywanie alkoholu występują w wielu wymiarach:

- 1) jednostkowym (oddziałują negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne osób pijących),
- 2) społecznym (negatywne oddziaływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne członków rodzin, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, ubóstwo, bezrobocie etc),
- 3) ekonomicznym (koszty: leczenia osób uzależnionych jak i współuzależnionych, systemu pomocy społecznej, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, przedwczesnej umieralności, spadek wydajności pracy etc).

W diagnozowaniu uzależnienia uczestniczą zarówno lekarze psychiatry, psychologowie kliniczni jak i specjaliści psychoterapii uzależnień. Z osobami uzależnionymi pracuje się bardzo trudno. Uzmysłowanie im szkód, które powodują u nich nadużywanie alkoholu, wzbudzanie nadziei na zmianę i zmotywowanie ich do podjęcia leczenia to długi i mozolny proces. Podstawową metodą leczenia uzależnienia jest psychoterapia uzależnienia, która obejmuje zajęcia indywidualne oraz grupowe. Natomiast leczenie medyczne jest formą wspomagającą psychoterapię i nakierowaną na usuwanie powikłań spowodowanych szkodliwym używaniem alkoholu oraz leczeniem współwystępujących zaburzeń. Na ilość i częstotliwość picia mogą mieć wpływ czynniki społeczne. Należą do nich m.in. określony wzorzec spożywania alkoholu w danym środowisku, przekonań na temat jego wpływu na samopoczucie. Istotne znaczenie ma również cena alkoholu oraz jego dostępność w lokalnym środowisku.

Diagnoza problemów alkoholowych i narkomanii w Gminie Czernica została oparta na badaniu źródeł zastanych, takich jak dane statystyczne Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Pomocy Społecznej, Punktu Konsultacyjnego, Zespołu Interdyscyplinarnego i Posterunku Policji w Kamieńcu Wrocławskim oraz analizie wyników diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadzonej w 2018 roku w placówkach szkolnych, wśród mieszkańców gminy oraz w punktach sprzedaży alkoholu.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w szczególności inicjuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, należących do zadań własnych gminy zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Komisja w szczególności: rozpatruje sprawy związane z procedurą zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego, motywuje osoby uzależnione do podjęcia leczenia, poddania się badaniom w celu określenia stopnia uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego, kieruje wnioski do sądu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu demoralizację nieletnich, zakłócają spokój i porządek rodzinny, publiczny, stosując przemoc wobec domowników. Komisja opiniuje wnioski przedsiębiorców z gminy Czernica o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności z uchwałą rady gminy dot. ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Czernica i ustalenia zasad usytuowania na terenie gminy Czernica miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Komisja dokonuje również kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych.

W 2020r. do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 22 wnioski o zastosowanie procedury leczenia odwykowego wobec 22 osób nadużywających alkoholu, w tym: 9 wniosków wpłynęło od członków rodziny osób nadużywających alkoholu, 7 wniosków od pracowników socjalnych, 1 od kuratora sądowego, 3 wnioski od dzielnicowego oraz 2 wnioski od członków grupy roboczej. Zgodnie z kompetencją komisja skierowała 4 wnioski do Sądu Rodzinnego o zobowiązanie osób nadużywających alkoholu do leczenia odwykowego. W 2020 r. komisja wydała 20 postanowień zawierających pozytywne opinie do wniosków przedsiębiorców ubiegających się o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Liczbę wniosków skierowanych do GKRPA w Czernicy o objęcie leczeniem odwykowym oraz inne działania komisji wobec osób uzależnionych od 2018r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 1. Liczba wniosków skierowanych do GKRPA i działania podejmowane w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba wniosków skierowanych do GKRPA o podjęcie działań wobec osób uzależnionych	26	25	22
Liczba zaproszeń na komisję celem przeprowadzenia rozmów	95	101	58

motywujących do podjęcia leczenia			
Liczba wniosków skierowanych przez komisję do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	7	8	4
Liczba osób skierowanych na dobrowolne badanie stopnia uzależnienia od alkoholu.	0	0	2

Źródło: dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czernicy

Z powyższych danych wynika, że w latach 2018-2020 liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czernicy o podjęcie czynności zmierzających do objęcia leczeniem odwykowym utrzymuje się na stałym poziomie. Spadek kierowanych do komisji wniosków zauważa się w roku ubiegłym, co spowodowane jest w dużym stopniu pandemią covid-19, a to wiąże się z mniejszą ilością wysłanych zaproszeń.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Według danych statystycznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2020r. z pomocy społecznej ogółem korzystało 139 rodzin (262 osób), w tym: z powodu problemu alkoholowego 30 rodzin (41 osób), z powodu narkomanii 5 rodziny (5 osób) oraz 3 rodziny (6 osób), w których zdiagnozowano przemoc w rodzinie. W ocenie pracowników GOPS wiele rodzin i osób nie przyznaje się do problemu uzależnień i przemocy w rodzinie.

Rodzinom i osobom uzależnionym od alkoholu i od innych środków psychoaktywnych udzielana jest w szczególności pomoc rzeczowa głównie żywność i opał na zimę. Poza pomocą pieniężną i rzeczową pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej kierują wnioski do komisji o objęcie osoby nadużywającej alkoholu leczeniem odwykowym. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni motywują osoby uzależnione i pijące szkodliwie do podjęcia leczenia, kontaktu ze specjalistami w Punkcie Konsultacyjnym, zawierają kontrakty socjalne oraz pomagają w podjęciu leczenia ustalając terminy z placówkami lecznictwa odwykowego na przyjęcie osób uzależnionych na oddział. Pracownicy socjalni w zakresie pomocy osobom i rodzinom osób uzależnionych współpracują ze specjalistami – komisją, psychologiem i terapeutą w punkcie.

Tabela nr 2. Liczba rodzin oraz powody korzystania z pomocy społecznej w latach 2018-2020

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej - ogółem	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej- powód: alkoholizm	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej - powód: narkomania	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej- powód: przemoc
2018	154	38	3	5
2019	184	36	6	4
2020	139	30	5	3

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czernicy

Analizując dane z tabeli nr 2 można zauważyć, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni trzech ostatnich lat, wrasta tylko w roku 2019, a w pozostałych latach badania ma tendencję spadkową. Natomiast rodzin korzystających ze świadczeń GOPS z powodu alkoholizmu, narkomani i przemocy w rodzinie utrzymuje na stałym poziomie.

Punkt Konsultacyjny

W Punkcie konsultacyjnym mieszkańcy Gminy Czernica mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy specjalistycznej prawnika, psychoterapeuty do spraw uzależnień oraz od 2021 r. psychologa ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W punkcie udzielane są porady oraz konsultacje specjalistyczne w szczególności dla osób dotkniętych problemem uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu, narkotyków, osobom u których występuje przemoc w rodzinie oraz rodzinom u których występują problemy opiekuńczo wychowawcze. W zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przemocy w rodzinie porady można uzyskać również u Przewodniczącego Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. W 2020r. prawnik udzielił ogółem 142 porad prawnych. Natomiast psycholog udzieliła ogółem 30 porad i konsultacji, w tym w zakresie uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Grupa wsparcia AA

Od 2015r. w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej odbywają się spotkania grupy wsparcia osób zachowujących abstynencję od alkoholu. Grupę wsparcia prowadzi psycholog– terapeuta. Spotkania odbywają się raz w tygodniu. W zajęciach grupowych w roku 2020 ogółem uczestniczyło 7 osób, a w konsultacjach indywidualnych 8 osób.

Zespół Interdyscyplinarny na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Przemoc w rodzinie jest problemem, który może dotknąć każdego człowieka. Nie ma znaczenia ani wiek, ani rodzaj wykształcenia, ani wykonywany zawód czy pozycja społeczna. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego w szczególności jest podejmowanie interwencji w przypadku występowania przemocy domowej i uruchomienia procedur mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku oraz monitorowanie sytuacji rodzinnych, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności organizowanie współpracy służb zajmujących się zawodowo zjawiskiem przemocy. Dane statystyczne uzyskane od Zespołu Interdyscyplinarnego przedstawiają się następująco:

Tabela nr 3. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”	2018	2019	2020
Wpłynęło ogółem formularzy NK:	42	22	46
Wpłynęło z Ośrodka Pomocy Społecznej	6	3	6
Wpłynęło z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2	0	0
Wpłynęło z Placówek Służby Zdrowia	1	0	0
Wpłynęło z policji	30	18	37
Wpłynęło z placówek oświatowych	3	1	3
Wpłynęło z innego ośrodka pomocy społecznej	0	0	0

Tabela nr 4. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w rodzinie w związku z procedurą NK w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba kobiet <u>doświadczających</u> przemocy w rodzinie	18	24	29
Liczba mężczyzn <u>doświadczających</u> przemocy w rodzinie	2	1	14
Liczba dzieci <u>doświadczających</u> przemocy w rodzinie	25	23	3
Liczba kobiet <u>stosujących</u> przemoc w rodzinie	3	1	8
Liczba mężczyzn <u>stosujących</u> przemoc w rodzinie	21	19	38
Liczba nieletnich <u>stosujących</u> przemoc w rodzinie	0	1	0

Tabela nr 5. Liczba procedur NK skierowanych do innych instytucji w latach 2018-2020

Instytucja	2018	2019	2020
Prokuratura	4	1	3
Policji	6	4	3
GKRPA	11	10	9

Tabela nr 6. Liczba rodzin, które otrzymały pomoc zmierzającą do wyeliminowania niepożądanych zjawisk przemocowych w latach 2018-2020

Rodzaj pomocy	2018	2019	2020
Prawna, psychologiczna, inna	17	4	31

Zródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Czernica

Analiza powyższych danych pokazuje, że liczba rodzin, u których zostaje wszczęta procedura „Niebieskie Karty” w związku z podejrzeniem stosowania przemocy w rodzinie na przestrzeni ostatnich trzech lat podlega wahaniom. Najwięcej w tym okresie sporządzonych NK jest w roku 2018 oraz 2020. W 2019 roku zauważalny jest znaczny spadek wszczętych procedur. W większości przypadków „Niebieską Kartę- A” wypełniają funkcjonariusze Policji oraz pracownicy socjalni GOPS podczas wykonywania obowiązków służbowych. Osoby doznające przemocy to w większości kobiety i dzieci. Uzależnienie od alkoholu zwiększa ryzyko wystąpienia przemocy w rodzinie, jednak nie oznacza to, że jego nadużywanie stanowi przyczynę przemocy. W 2018r. na 42 wszczętych procedur w związku z przemocą w rodzinie w 20 przypadkach występował alkohol, w roku 2019 w 14 rodzinach na 22 wszczętych procedur NK dominował alkohol. Natomiast w ubiegłym roku na ¾ wszczętych procedur osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie lub osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie były pod wpływem alkoholu.

Posterunek Policji

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu oraz z przemocą w rodzinie na przestrzeni lat 2018-2020 przedstawiają poniższe tabele:

Tabela nr 7. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w roku:	2018 rok	2018 rok	2020 rok
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	79	82	92
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	19	24	24
Zakłócanie porządku publicznego	61	58	0
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	0	0
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	1	1	4

Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem	19	25	68
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	0	0	0

Tabela nr 8. Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie.

	2018 rok	2018 rok	2020 rok
Liczba ofiar przemocy w rodzinie:	32	29	49
Kobiety	18	19	40
Mężczyźni	2	1	5
Nieletni	12	9	4
Liczba sprawców przemocy w rodzinie:	32	29	47
Kobiety	0	1	1
Mężczyźni	32	28	46
Nieletni	0	0	0
Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	25	23	34
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	25	23	34
Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	12	14	16

Źródło: dane Posterunku Policji w Kamieńcu

Jak wynika z powyższych danych niepokojącym zjawiskiem jest wzrost liczby interwencji w stosunku do osób prowadzących pojazd w stanie nietrzeźwości. Tendencję wzrostową posiadają również interwencje dotyczące osób zatrzymanych do wytrzeźwienia. Znacznie wzrosła w roku 2020 liczba sprawców przemocy w rodzinie, którzy podczas interwencji policji są pod wpływem alkoholu.

Placówki Wsparcia Dziennego

Placówki Wsparcia Dziennego są placówkami dla dzieci w wieku od 5 do 18 lat zamieszkałych na terenie gminy, w szczególności dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych m.in. problemem uzależnień. W Gminie Czernica w 2020 r. działały trzy placówki wsparcia dziennego, prowadzone w formie opiekuńczo-

wychowawczej: w Czernicy, Kamieńcu Wrocławskim i Gajkowie. Poza placówkami odbywały się zajęcia opiekuńcze z elementami profilaktyki w Świetlicach Środowiskowych w Wojnowicach, Jeszkowicach, Chrzastawie Małej, Dobrzykowicach i w Krzykowie i Nadolicach Wielkich. Głównym zadaniem placówek i realizowanego programu opiekuńczego jest tworzenie warunków rozwoju osobistego dzieci i młodzieży, kształtowanie zdrowego stylu życia, zapewnienie opieki i wychowania, pomocy w nauce, realizacja działań profilaktycznych, organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego, zabawy, zajęć sportowych oraz pobudzanie i rozwój ich zainteresowań. Średnio w codziennej pracy placówek uczestniczyło około 8 osób. W zajęciach opiekuńczych w Świetlicach Środowiskowych średnio uczestniczyło 12 dzieci. Największy udział dzieci i młodzieży w organizowanych zajęciach zaobserwowano w okresie ferii zimowych oraz wakacji.

Analiza wyników diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych

W 2018 roku na terenie gminy Czernica prowadzone były przez firmę zewnętrzną badania, mające na celu ukazanie lokalnych zagrożeń społecznych. Rozpoznanie było prowadzone w placówkach oświatowych w formie ankiety internetowej, w punktach sprzedaży napojów alkoholowych w postaci ankiety oraz w formie sondy ulicznej wśród pełnoletnich mieszkańców gminy. W badaniu uczniów wzięło udział 397 osób, z tego 168 uczniów klas V, VI szkoły podstawowej, 183 uczniów klas VII, VIII szkoły podstawowej oraz 46 uczniów klas trzecich gimnazjum.

Jak wynika z przeprowadzonej ankiety wśród uczniów klas V i VI szkoły podstawowej 13,69% badanych miało już pierwszy kontakt z alkoholem, w większości byli to chłopcy. Natomiast 86,31% nie rozpoczęło jeszcze inicjacji alkoholowej. Przeważająca część respondentów uważa, że alkohol jest towarem trudno dostępnym, a jego kupno jest wręcz niemożliwe. Wysoki procent (56,83%) uczniów klas VII i VIII, nie spożywało jeszcze alkoholu, ale aż 79 osób zadeklarowało, że mają już za sobą pierwsze spożycie alkoholu, które miało miejsce najczęściej w domu prywatnym przy obecności rodziców. Jeżeli chodzi o narkotyki to warto zaznaczyć, że aż 98,36% ankietowanych nie miało do czynienia z tego typu substancjami, a tylko dwóch uczniów miało za sobą pierwszy kontakt z dopalaczami. Inaczej kształtują się odpowiedzi w klasach III gimnazjum, ponieważ aż 45,65% badanych ma już za sobą pierwszą inicjację alkoholową, w tym jest większość chłopców, a do spożywania alkoholu 30 dni przed badaniem przyznało się 47,62 % ankietowanych. Styczność z substancjami takimi jak narkotyki i dopalacze zadeklarowało 15,22% respondentów i byli to tylko chłopcy. Spośród najczęściej zażywanych substancji psychoaktywnych uczniowie wymienili marihuanę lub haszysz.

Sondę wśród pełnoletnich mieszkańców gminy przeprowadzono w grupie 108 osób, w tym 85 kobiet i 23 mężczyzn, w przedziale wiekowym od 30 do 54 roku życia. Badani mieszkańcy wśród istotnych problemów występujących w lokalnym środowisku wskazali na alkoholizm, narkomanię oraz zubożenie społeczeństwa. 35,39% kobiet biorących udział w ankiecie stwierdziło, że czuje się zagrożonych ze strony osób spożywających alkohol. Natomiast przeważająca większość ankietowanych są zdania, że spożycie alkoholu na

przestrzeni ostatnich lat jest mniejsze. Prawie wszyscy badani oświadczyli, że widok osób pijących lub awanturujących się pod wpływem alkoholu jest zdecydowanie rzadszy na przestrzeni ostatnich 10 lat. Mieszkańcy gminy oznajmili w ankietach, że alkohol obecny jest w ich życiu, ale spożywany jest okazjonalnie i jest to najliczniejsza grupa wśród ankietowanych. Niepokojącym jest fakt, że nasi badani (więcej niż 88%) uważają, że spożywanie alkoholu jest dobrym sposobem na radzenie sobie ze stresem. Jednocześnie ponad 80% respondentów twierdzi, że nie zna w swoim otoczeniu osób, które zażywałyby narkotyki, chociaż znają miejsca gdzie można je zdobyć.

W ramach badania zrealizowano ankietę wśród sprzedawców napojów alkoholowych w 28 punktach sprzedaży na terenie gminy. Ankieta ta miała na celu analizę postaw sprzedawców względem zagadnień m.in. sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim, sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym. Sprzedawcy przy drugim zagadnieniu stwierdzili (85,71% badanych), że niezwykle często osoby nietrzeźwe podejmują próby zakupu alkoholu oraz zadeklarowali, że nie sprzedają dorosłej osobie nietrzeźwej alkoholu. Przy sprzedaży używek osobom nieletnim (alkohol, papierosy) 26 sprzedawców oświadczyło, że nie posiadają wiedzy na ten temat. Natomiast 2 sprzedawców zadeklarowało, że znają przypadki sprzedaży papierosów i alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Wnioski

Powyższe dane instytucji oraz wyniki analizy badań ankietowych pozwalają postawić diagnozę, że aktualnie występujące problemy alkoholowe i towarzyszące im negatywne zjawiska wymagają dalszych intensywnych, skoordynowanych i spójnych przedsięwzięć instytucji oraz społeczności lokalnej, zmierzających do ograniczenia spożywania napojów alkoholowych i innych zjawisk patologicznych oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, prowadzenia różnych form działań interwencyjnych i profilaktycznych, skierowanych do osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży, w celu zminimalizowania występowania problemów alkoholowych w ich dorosłym życiu.

Z obserwacji pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innych specjalistów wynika, że w rodzinach, w których występuje nadużywanie alkoholu często pojawia się również przemoc w rodzinie oraz zaniedbywanie dzieci związane z niewydolnością opiekuńczo- wychowawczą ich rodziców. Stąd działania programu powinny być w szczególności skierowane na pomoc osobom uzależnionym w podjęciu leczenia, pomoc członkom rodzin osób uzależnionych, profilaktykę uzależnień oraz wsparcie dzieci, w szczególności z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

IV. Adresaci programu

Adresatami programu są mieszkańcy Gminy Czernica, a w szczególności następujące grupy osób:

1. Osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu oraz osoby pijące szkodliwie.
2. Dzieci i młodzież szkolna (w tym dzieci ze środowiska zagrożonego uzależnieniem).
3. Rodziny (w tym osoby współuzależnione) oraz najbliższe otoczenie osób z problemem alkoholowym i narkomanii.
4. Rodziny w których występuje przemoc w rodzinie oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawcza.

V. Cele i zadania programu

Strategicznym celem programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków, które związane są z nadużywaniem napojów alkoholowych oraz innych środków psychoaktywnych, zapobieganie występowania ryzykownych zachowań przez dzieci, młodzież i dorosłych oraz niwelowanie przemocy w rodzinie, a także tworzenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z istniejącymi trudnościami.

Cele szczegółowe:

Cel 1. Zwiększenie dostępności do instytucji wspomagających proces leczenia oraz rehabilitacji osób nadużywających substancji psychoaktywnych i ich rodzin.

Cel będzie realizowany w szczególności poprzez działania:

- 1) Udzielanie wsparcia edukacyjnego, emocjonalnego, prawnego, psychologicznego, rodzinnego, terapeutycznego dla osób dotkniętych problemem alkoholowym, problemem narkomanii oraz przemocy w rodzinie
- 2) Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego, a osób stosujących przemoc do udziału w zajęciach korekcyjno- edukacyjnych.
- 3) Udzielanie wsparcia dla osób po zakończonej terapii odwykowej.
- 4) Prowadzenie poradnictwa i udzielanie wsparcia terapeutycznego dla osób, w których występuje problem alkoholowy, narkomanii i przemocy.
- 5) Udzielanie wsparcia psychologicznego dzieciom i młodzieży szkolnej z rodzin, gdzie występuje problem z alkoholem, narkotykami i przemocą.
- 6) Udzielanie osobom najbliższym pomocy prawnej zmierzającej do ochrony przed następstwami nadużywania alkoholu i narkotyków oraz przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy oraz działania wpisują się w obszar zadań ustawy tj. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem, jak również udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomani, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Cel 2. Wzrost skoordynowanych działań profilaktycznych, informacyjnych, edukacyjnych i szkoleniowych.

Cel będzie realizowany w szczególności za pomocą następujących działań:

- 1) Systematyczne prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych dla społeczności lokalnej o miejscach i instytucjach zajmujących się niesieniem pomocy osobom w kryzysie.
- 2) Organizowanie i prowadzenie dla dzieci i młodzieży na terenie szkół różnych form zajęć i programów profilaktycznych, m.in. polecanych przez PARPA, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodek Rozwoju Edukacji i Instytut Psychiatrii i Neurologii.
- 3) Organizowanie spotkań, warsztatów, zajęć edukacyjnych i informacyjnych dla rodziców.
- 4) Podnoszenie kompetencji poprzez szkolenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych, pracowników socjalnych i innych specjalistów zajmujących się profilaktyką i edukacją oraz wsparciem dzieci i dorosłych.
- 5) Szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych m.in. w zakresie kontroli wieku osób kupujących alkohol.
- 6) Promocja zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji, a tym samym zmniejszenie zasięgu zachowań ryzykownych poprzez organizację czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu gminy w ramach profilaktyki pierwszorzędowej.
- 7) Organizowanie pozalekcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka poprzez prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczo- wychowawczej oraz zajęć opiekuńczych w Świetlicach Środowiskowych i dożywianie dzieci uczęszczających na zajęcia.

Cel drugi wpisuje się w zadanie ustawy z zakresu „prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomani, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo- rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo- wychowawczych i socjoterapeutycznych”

Cel 3. Wspieranie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, które działają na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii

Cel będzie realizowany w szczególności poprzez:

- 1) Wspieranie środowisk abstynenckich zrzeszających osoby uzależnione od alkoholu i ich rodzin poprzez dofinansowanie działań o charakterze integracyjnym, podtrzymującym proces terapii osób uzależnionych i współuzależnionych, aktywizujących w życiu społecznym
- 2) Dofinansowanie i wsparcie organizacyjne działalności instytucji i stowarzyszeń mającej charakter związany z zapobieganiem powstawaniu problemów alkoholowych i narkomanii, promowaniem pozytywnych zachowań, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

Cel trzeci wpisuje się w zadanie ustawy z zakresu „wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii”

Cel 4. Ograniczenie sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim.

Cel będzie realizowany w szczególności poprzez:

- 1) Prowadzenie kontroli przestrzegania przez przedsiębiorców zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych zgodnie z zapisami ustawy.

Cel czwarty wpisuje się w obszar działań ustawy „podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego”.

Cel 5. Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, w których występuje ubóstwo i wykluczenie społeczne poprzez działania pomocy społecznej

Cel będzie realizowany w szczególności poprzez:

- 1) Kierowanie osób bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej do wykonywania prac społecznie użytecznych.
- 2) Wspieranie działań mających na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób z rodzin dotkniętych uzależnieniem, pozostających bez zatrudnienia poprzez aktywizację zawodową.
- 3) Wsparcie działań aktywizacji społecznej i działań integracyjnych dla osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem poprzez świadczenie pracy socjalnej, udział w projektach socjalnych oraz zawarcie kontraktu socjalnego.

Cel piąty wpisuje się w obszar działań ustawy tj. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

VI. Realizator programu

Realizatorem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernica na 2022 rok jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernicy.

Realizator programu w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policją, szkołą, sądem, służbą zdrowia, Zespołem Interdyscyplinarnym, organizacjami pozarządowymi, kościołem katolickim i innymi związkami wyznaniowymi oraz innymi podmiotami zajmującymi się problematyką uzależnień.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022 stanowi kontynuację oraz rozwój wcześniej prowadzonych w gminie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.

Program uzupełniono o zdobyte przez realizatora programu doświadczenia z realizacji poprzednich programów oraz wnioski wynikające z diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, które jednoznacznie wskazują na konieczność łączenia oddziaływań w zakresie profilaktyki alkoholowej z działaniami zapobiegającymi innym uzależnieniom, w tym od środków psychoaktywnych.

Działania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Czernica na rok 2022 w szczególności obejmują:

- 1) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zajęć opiekuńczych w Świetlicach Środowiskowych i finansowanie wydatków związanych z ich działalnością,
- 2) obsługę Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz finansowanie w szczególności:
 - badań przeprowadzonych przez biegłych sądowych psychologa i psychiatrę,
 - badań z wydaniem opinii psychologiczno- psychiatrycznej w przedmiocie uzależnienia od alkoholu osób skierowanych na badania przez GKRPA,
 - wynagrodzenia dla członków GKRPA za udział w pracach i posiedzeniach komisji w wysokości: przewodniczący komisji 25 % minimalnego wynagrodzenia, członkowie komisji 15 % minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w 2022r.,

- kosztów przejazdów członków GKRPA na szkolenia, oględziny nowych punktów sprzedaży napojów alkoholowych, przeprowadzenia kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, zakup materiałów biurowych dla komisji
- 3) prowadzenie Punktu konsultacyjnego dla mieszkańców gminy i zapewnienie bezpłatnej pomocy specjalistycznej; prawnika, psychologa oraz innych specjalistów w zależności od występujących potrzeb, zakup materiałów edukacyjnych (tj. broszur, książek, ulotek, czasopism itp.) do punktu konsultacyjnego na potrzeby specjalistów,
- 4) zapewnienie pomocy terapeutycznej, prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz współuzależnionych zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 5) realizację programów profilaktycznych, w tym promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież, a także rodziny, organizowanie zajęć, warsztatów, imprez integracyjnych,
- 6) prowadzenie kampanii w tym antyalkoholowej, antynikotynowej, antynarkotykowej itp., zakup materiałów do kampanii np.: „Postaw na rodzinę”, „Przeciw pijanym kierowcom” itp. – wspieranie lokalnej ludności w organizowaniu szeregu działań mających na celu profilaktykę uzależnień, organizowanie gminnych imprez i programów sportowo – rekreacyjnych,
- 7) organizacja szkoleń i warsztatów dla nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, policjantów, członków GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego oraz innych specjalistów i grup zawodowych w zakresie problematyki uzależnień i realizowanych zadań programu.
- 8) finansowanie kosztów przejazdów członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych na szkolenia.

VII. Finansowanie programu

Gminny Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w Budżecie Gminy Czernica, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Planowane dochody na rok 2022 z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wynoszą 270 000,00 zł. Dodatkowe planowane środki w wysokości 50 000,00 zł będą pochodziły z tytułu opłat od napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. małpki).

VIII. Sprawozdanie z realizacji programu

Sprawozdanie finansowe i merytoryczne z realizacji Gminnego Programu będące integralną częścią rocznego sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zostanie przedstawione Radzie Gminy Czernica przez kierownika ośrodka w terminie do 31 marca 2023 roku.

UZASADNIENIE
do uchwały Rady Gminy Czernica w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie
Czernica na 2022 rok

Zgodnie z art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. Realizacja powyższych zadań prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego corocznie przez radę gminy.

Również na podstawie art. 10 ust. 2 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, a realizacja zadań wskazanych w ustawie następuje w oparciu o gminny program przeciwdziałania narkomanii, który uchwała rada gminy.

Zarówno ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jak i ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii zakłada, iż do zadań własnych gminy należy: zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, udzielanie rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych – stąd też tworzy się jeden program zakładający realizację ww. zadań wynikających z obu ustaw.

W myśl cytowanych wyżej przepisów realizatorem programu jest ośrodek pomocy społecznej, inna jednostka wskazana w programie lub pełnomocnik powołany przez wójta gminy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wskazany w programie jako realizator jest jednostką merytorycznie przygotowaną do realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania i profilaktyki uzależnień, posiada specjalistyczną wiedzę i doświadczenie w pracy z osobami dotkniętymi problemem uzależnień i przemocą w rodzinie. GOPS jest realizatorem Programu od 1 lipca 2015 r. GOPS sprawuje również nadzór merytoryczny nad działalnością placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczo-wychowawczej, które to od stycznia 2016 r. zostały włączone w strukturę ośrodka. Należy przy tym dodać, że finansowanie placówek wsparcia dziennego jest elementem niniejszego programu.

Środki na realizację programu pochodzą z opłat wnoszonych przez przedsiębiorców za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W roku 2022 w budżecie gminy na realizację programu zaplanowana jest kwota 270 tys. złotych. Dodatkowe środki w kwocie 50 tys. złotych będą pochodziły z tytułu opłat od napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml (tzw. małpki).

Biorąc pod uwagę powyższe przyjęcie programu na rok 2022 jest w pełni uzasadnione.

WŁÓDZIMIERZ CZERNICA
Włodzimierz Chleboz